

ВПЛИВ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ (НА ПРИКЛАДІ ПАТ АБ «УКРГАЗБАНК»)

THE INFLUENCE OF THE BANKING SYSTEM ON THE ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE COUNTRY (ON THE EXAMPLE OF PJSC JSB "UKRGASBANK")

УДК 336.71

<https://doi.org/10.32843/infrastruct43-25>

Геліч Н.В.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри аналітичної економіки
та природокористування

Східноєвропейський національний
університет

імені Лесі Українки

Мельничук С.О.

студентка
Східноєвропейський національний
університет

імені Лесі Українки

Малютенко В.С.

студентка
Східноєвропейський національний
університет

імені Лесі Українки

Gelich Nataliia

Melnychuk Sofiia

Maliutenko Viktoriia

Lesya Ukrainka Eastern European
National University

У статті розглянуто діяльність банків на прикладі ПАТ АБ «Укргазбанк». Визначено участь банківської системи у виконанні основних функцій фінансової системи. З'ясовано вплив банківської системи на економічний розвиток країни. Проаналізовано основні переваги ПАТ АБ «Укргазбанк» у розвитку та підтримці національної економіки. Розглянуто розвиток провідного «еко-банку» України, що зосереджує свою діяльність на фінансуванні проєктів підприємств малого та середнього бізнесу, приватних осіб, які пов'язані з технологіями енергоефективності, відновлювальної енергії, ефективності ресурсів, зменшення забруднення. Проведено аналіз еко-проєктів, що належать до альтернативних видів енергетики та енергоефективності. Встановлено, що подальший розвиток банківської системи доцільно спрямовувати на проєкти захисту довкілля. Запропоновано розробляти власні державні програми у сфері покращення банківських відносин.

Ключові слова: банк, банківська система, економічний розвиток, прибуток, фінансування.

В статті розглянуто діяльність банків на прикладі ПАТ АБ «Укргаз-

банк». Определено участие банковской системы в выполнении основных функций финансовой системы. Выяснено влияние банковской системы на экономическое развитие страны. Проанализированы основные преимущества ПАТ АБ «Укргазбанк» в развитии и поддержке национальной экономики. Рассмотрено развитие ведущего «эко-банка» Украины, который сосредоточивает свою деятельность на финансировании проектов предприятий малого и среднего бизнеса, частных лиц, связанных с технологиями энергоэффективности, возобновляемой энергии, эффективности ресурсов, уменьшения загрязнения. Проведен анализ эко-проектов, относящихся к альтернативным видам энергетики и энергоэффективности. Установлено, что дальнейшее развитие банковской системы целесообразно направлять на проекты защиты окружающей среды. Предложено разрабатывать собственные государственные программы в сфере улучшения банковских отношений.

Ключевые слова: банк, банковская система, экономическое развитие, прибыль, финансирование.

The article considers the activity of banks on the example of PJSC JSB "Ukrasbank". A developed banking system is the basis of economic development of the country's economy. The banking system, which plays a key role in the state, creates the preconditions for the expanded reproduction of the economy and the implementation of a number of other functions and tasks. The participation of the banking system in the performance of the main functions of the financial system is determined. The content of Ukrasbank's Joint-Stock Bank activity is a harmonious combination of economic aspirations of the bank's clients and partners, which will ensure a balance between achieving attractive results of operations and ensuring the bank's reliability. Customer focus and transparency is a priority indicator of the quality of a banking institution. The influence of the banking system on the economic development of the country is clarified. The main advantages of PJSC JSB "Ukrasbank" in the development and support of the national economy are analyzed. The development of the leading "eco-bank" of Ukraine, which focuses on financing projects of small and medium-sized businesses, individuals related to energy efficiency, renewable energy, resource efficiency, pollution reduction. JSB "Ukrasbank" has chosen as its strategy to provide banking services to customers who implement the following projects, areas of financing: solar power plants, wind power plants, hydropower plants, biofuel thermal power plants, heat generation, transport, energy efficiency measures and equipment. The expediency of stimulating the national producer is substantiated. It is established that the further development of the banking system should be directed to environmental protection projects. The further development of the country's economy and the possibility of entering international markets depend on the stability of the banking system. It was established that the development of the banking system should be directed to environmental protection projects. It is proposed to develop own state programs in the field of improving banking relations.

Key words: bank, banking system, economic development, profit, financing.

Постановка проблеми. Важливу роль у функціонуванні сучасної економічної системи відіграє банківська система. Банки є потужним джерелом інвестування в економіку країни, що забезпечують рух капіталу. Ефективність банківської системи на шляху інтеграції України у світовий економічний простір визначається забезпеченням стабільності функціонування банків. Специфічні риси банківської системи, особливості впливу структури банків на розвиток економіки на різних етапах еволюції суспільства дають змогу усвідомити вагомий вплив банків на обслуговування діяльності економічної системи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналізування стану банківської системи є досить актуальним дослідженням, що привертає увагу провідних вітчизняних учених. Проблеми

функціонування банківської системи розглянули у своїх працях такі науковці, як О. Барановський [1], О. Дубровін [7], В. Коваленко [3], В. Масленіков [3], Н. Юрків [7].

Постановка завдання. Метою статті є аналізування банківської системи України та визначення її впливу на економічний розвиток країни. Завдання полягає в тому, щоби на основі проведення аналізу еко-проєктів визначити подальший розвиток банківської системи, а також те, наскільки від стабільності банківської системи залежить подальший розвиток економіки країни.

Виклад основного матеріалу дослідження. Банківська система, яка відіграє ключову роль у державі, незалежно від економічної системи та способу організації суспільних відносин забезпечує

економіку необхідним обсягом фінансових ресурсів, регулює потоки грошових коштів, розрахунки суб'єктів господарювання, кредитування економіки, створює передумови для розширеного відтворення економіки та реалізації цілої низки інших функцій та завдань. Розвинута банківська система є основою економічного розвитку економіки країни.

Банківська система бере участь у виконанні основних функцій фінансової системи, зокрема, шляхом:

- забезпечення способів переміщення фінансових ресурсів у часі, через кордони держав та між окремими галузями тощо;

- розроблення та забезпечення способів управління ризиками;

- забезпечення механізму об'єднання фінансових ресурсів та їх розподілу між окремими суб'єктами господарювання;

- забезпечення безперебійного функціонування платіжних систем, зокрема шляхом удосконалення способів клірингу та здійснення розрахунків, що сприяють торгівлі;

- забезпечення насичення ринку ціною інформацією, що дає змогу координувати децентралізований процес прийняття рішень в окремих галузях економіки [4, с. 18].

Зміст діяльності Акціонерного Банку «Укргазбанк» полягає в гармонійному поєднанні економічних прагнень клієнтів та партнерів банку, персоналу, суспільства та держави, що забезпечить баланс між досягненням привабливих результатів діяльності та забезпеченням надійності банку, орієнтації на потреби клієнта та прозорості у діяльності як пріоритетних показників якості банківської установи.

Управління прибутком ПАТ «Укргазбанк» включає процес розроблення та прийняття управлінських рішень за всіма основними аспектами його формування, розподілу й використання.

Формування прибутку ПАТ «Укргазбанк» базується на плануванні доходів і витрат банку та їх оптимізації.

Розподіл прибутку ПАТ «Укргазбанк» здійснюється згідно з політикою банку, яка відбиває вимоги загальної стратегії розвитку банку, забезпечує підвищення ринкової вартості, формує необхідну кількість ресурсів для подальшого розвитку банку та забезпечує матеріальні інтереси акціонерів і персоналу.

Основними факторами, що мають вплив на розподіл прибутку ПАТ «Укргазбанк», є зовнішні (правове регулювання, податкова система, середня ринкова норма прибутку на інвестовані кошти, темп інфляції, стан кон'юнктури фондових ринків) і внутрішні фактори (менталітет вкладників банку, рівень рентабельності банку, необхідність інвестицій у банк та їх обсяг, рівень ризиковості здійснюваних операцій, рівень концентрації

управління, рівень поточної платоспроможності банку, чисельність персоналу та механізм його участі в прибутку банку) [6].

Складовою частиною процесу управління прибутком ПАТ «Укргазбанк» є його аналіз. У процесі аналізу прибутку відбувається дослідження умов і результатів його формування й використання, після чого виявляються резерви подальшого підвищення ефективності управління ним.

Внаслідок розгортання фінансової та економічної кризи, що призвела до зростання ризиків, перш за все кредитних, банки України, зокрема ПАТ «Укргазбанк», були змушені формувати значні обсяги резервів на їх покриття. Це призвело до значного зростання витрат та отримання збитків.

У 2018 році банки активно залучали фондуювання та кредитували. Сектор вперше після кризи отримав прибуток у розмірі 21,7 млрд. грн. Запровадження воєнного стану в десяти областях України не мало значного впливу на роботу банківського сектору, адже депозити населення та бізнесу не знизились, банки залишаються ліквідними та безперебійно здійснюють усі платежі. Це свідчить про відновлення довіри клієнтів до банківської системи. Сформований після останньої кризи запас міцності гарантує банкам високу стійкість навіть у несприятливих обставинах. Результати оцінювання стійкості банківського сектору підтвердили достатню капіталізацію банків в умовах базового макроекономічного сценарію. Водночас фінансові установи повинні нарощувати капітал, щоби мати запас міцності на випадок кризи. У 2018 році тестування найбільших банків виявило, що близько половини аналізованих фінансових установ може потребувати додаткового капіталу в умовах глибокої кризи. Фінансові установи без достатнього запасу міцності на випадок кризи повинні фундаментально реструктурувати свої баланси та переглянути бізнес-моделі. Станом на 1 січня 2019 року в Україні діяли 77 банків, з них 37 банків – це банки з іноземним капіталом. АБ «Укргазбанк» входить до групи банків з державною часткою та посідає 4 місце за розміром активів. У 2018 році він продовжує розвиватись як провідний «еко-банк» України, зосереджуючи свою діяльність на фінансуванні проєктів корпоративних клієнтів, підприємств малого та середнього бізнесу, а також приватних осіб, які пов'язані з технологіями енергоефективності, відновлювальної енергії, ефективності ресурсів, зменшення забруднення. До послуг клієнтів станом на 1 січня 2019 року у 153 населених пунктах України представлено 246 діючих точок продажів. Активи банку станом на 1 січня 2019 року склали 82 млрд. грн., збільшившись за 2018 рік на 13 млрд. грн., або на 19%. Отже, банк має такі показники:

1) кредитний портфель клієнтів становить 45,2 млрд. грн., зокрема кредитний портфель

корпоративного бізнесу складає 37,6 млрд. грн., кредитний портфель малого та середнього бізнесу – 4,8 млрд. грн., кредитний портфель роздрібного бізнесу – 2,8 млрд. грн.;

2) кошти клієнтів становлять 65,1 млрд. грн., зокрема портфель коштів корпоративних клієнтів складає 38,0 млрд. грн., портфель коштів клієнтів малого та середнього бізнесу – 6,2 млрд. грн., портфель коштів роздрібних клієнтів – 20,9 млрд. грн. (портфель цінних паперів станом на 1 січня 2019 року склав 18,8 млрд. грн., зменшившись за 2018 рік на 2,1 млрд. грн., або 10%).

Банк проводив активну роботу із залучення фінансування від міжнародних фінансових організацій. Так, станом на 1 січня 2019 року портфель коштів міжнародних фінансових організацій склав 1,7 млрд. грн., збільшившись за 2018 рік на 1,4 млрд. грн., або в 5 разів. Протягом 2018 року банк активно розвивав документарні операції, збільшивши портфель документарних операцій за рік у 2 рази, який станом на 1 січня 2019 року склав 8,8 млрд. грн., зокрема акредитиви відкриті становили 0,2 млрд. грн., акредитиви отримані – 1,5 млрд. грн., гарантії надані – 4,3 млрд. грн., гарантії отримані – 1,3 млрд. грн., інструменти за власними зобов'язаннями – 1,5 млрд. грн. За результатами 2018 року банк отримав прибуток у розмірі 769 млн. грн. Станом за 31 грудня 2018 року кількість клієнтів Банку становить 1 430 тисяч, зокрема 1 366 тисяч – клієнти роздрібного бізнесу, 58 тисяч – клієнти малого та середнього бізнесу, 6 тисяч – корпоративні клієнти. На 1 січня 2019 року в обігу перебуває близько 852 тисяч платіжних карток, емітованих АБ «Укргазбанк», з яких активними є понад 440 тисяч [6].

Банк активно розвивав власний мультиплатформовий мобільний додаток «ЕКО банк», який був скачаний та встановлений користувачами понад 100 тисяч разів. Нині банк є лідером у «зеленому» фінансуванні, отже, піклується про довкілля, фінансуючи проекти з енергоефективності та відновлюваної енергетики.

АБ «Укргазбанк» працює за такими трьома напрямками.

- фінансування альтернативної енергетики, зокрема сонячної, гідроенергії, енергії вітру;
- фінансування енергозберігаючих технологій від встановлення енергозберігаючих лампочок до здійснення величезних проектів модернізації устаткування;
- захист довкілля.

АБ «Укргазбанк» вибрав своєю стратегією надання банківських послуг клієнтам, які втілюють у життя проекти, пов'язані з ефективним використанням ресурсів та зменшенням шкідливого впливу на довкілля, тобто стратегію еко-банкінгу, задля сприяння збільшенню приватних та публічних інвестицій у такі проекти, напрями фінансування, як сонячні

електростанції (СЕС), вітрові електростанції (ВЕС), гідроелектростанції (ГЕС), теплоелектростанції на біопаливі, теплогенерація, транспорт, енергоефективні заходи та обладнання [5].

Кількість еко-проектів, що належать до альтернативних видів енергетики та енергоефективності, становить понад 450 проектів на суму 22 млрд. грн. Частка таких проектів у загальному кредитному портфелі банку складає 34,2% (табл. 1).

За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я найбільш серйозною загрозою 2019 року було забруднення повітря. В результаті впровадження «зелених» проектів, що були профінансовані або рефінансовані АБ «Укргазбанк», було досягнуто значний рівень зменшення викидів парникових газів, зокрема за рахунок реалізації екопроектів АБ «Укргазбанк» перевищує 1 333 тис. т (зокрема, 1 025 тис. т, або 76,9%, за проектами відновлювальної енергетики; 308 тис. т, або 23,1%, за проектами енергоефективної та екологічної модернізації).

За 2019 рік рівень скорочення парникових газів за рахунок реалізації екопроектів АБ «Укргазбанк» становить 277 тис. т, з яких 92% здійснюються за проектами відновлювальної енергетики, а 8% – за проектами енергоефективної та екологічної модернізації (табл. 1).

Це привело до досить значного скорочення викидів парникових газів, а саме на понад 1,3 млн. т.

На підтримку екоспрямованості банку у 2017 році було розроблено та впроваджено кредитування фізичних осіб «ЕКО енергія» на придбання та встановлення сонячних енергетичних станцій, теплових насосів та вітрових електростанцій. У 2018 році банком видано в 2 рази більше, ніж у 2017 році, кредитів за програмою «ЕКО-енергія», а саме 97 кредитів на суму 37 738 тис. грн.

Скорочення викидів та захист довкілля – це головні умови для безпечного життя нинішнього та майбутніх поколінь. Відмовлення від дорогого газу на користь «зеленої» електроенергії може стати потужним стимулом до розвитку екобезпеки та енергетичної незалежності.

Висновки з проведеного дослідження. Встановлено, що від стабільності банківської системи залежать подальший розвиток економіки країни та можливість виходу на міжнародні ринки. Проблеми банківського сектору призводять до економічного спаду в усіх сферах економіки, тому доцільно займатися стимулюванням національного виробника та розробляти власні державні програми у сфері покращення банківських відносин.

Головна умова для безпечного життя населення – це захист довкілля, тобто усвідомлення того, що можна використовувати «зелену» електроенергію для розвитку екобезпеки та енергетичної незалежності. Від того, наскільки швидко

Результати впровадження еко-проектів

Назва проєкту	Частка проєктів у загальному кредитному портфелі банку, %	Скорочення викидів парникових газів, тис. т		Абсолютне відхилення
		2018 рік	2019 рік	
Відновлювальна енергетика	22,7	286	308	22
Енергоефективність	11,5	772	1025	253
Разом	34,2	1056	1333	277

Джерело: складено авторами на основі [2; 5; 6]

суспільство зможе перейти до нових технологій розвитку, залежить реальна боротьба з негативними викликами. У рамках реалізації стратегії розвитку еко-банкінгу для клієнтів роздрібногo бізнесу АБ «Укргазбанк» були впроваджені банківські продукти, що мають екологічну та енергоефективну спрямованість, тому подальший розвиток банківської системи, фінансування в рамках концепції еко-банкінгу мають бути спрямовані на проєкти захисту довкілля, зменшення викидів шкідливих речовин, використання відновлюваних джерел енергії, вжиття енергоефективних заходів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Барановський О. Безпека банківської сфери. *Вісник НБУ*. 2014. № 6. С. 20–27.
2. Звіт зі сталого розвитку 2019. URL: https://www.ukrgasbank.com/upload/file/ugb_report_2019.pdf (дата звернення: 8.05.2020).
3. Коваленко В. Науково-методологічні основи фінансової стабільності системи та індикатори її оцінки. *Фінанси України*. 2008. № 7. С. 111–122.
4. Масленіков В. Зарубіжні банківські системи. *Економіка, фінанси, право*. 2010. № 10. С. 15–20.
5. Оцінка еко-соцризиків. URL: https://www.ukrgasbank.com/ecosoc_risk (дата звернення: 8.05.2020).
6. Укргазбанк еко-банк. Публічний річний звіт 2018 URL: https://www.ukrgasbank.com/upload/file/richniy_zvit_2018.pdf (дата звернення: 8.05.2020).

7. Юрків Н., Дубровін О. Взаємозв'язок стану банківської системи і забезпечення економічної безпеки реального сектору економіки *Стратегічні пріоритети*. 2016. № 1 (38). С. 56–61.

REFERENCES:

1. Baranovskyi O. (2014) Bezpeka bankivskoi sfery [Banking security]. *Visnyk NBU*. Vol. 6, pp. 20–27.
2. Zvit zi staloho rozvytku 2019 [Sustainable Development Report 2019]. Available at: https://www.ukrgasbank.com/upload/file/ugb_report_2019.pdf (accessed: 08 May 2020).
3. Kovalenko V. (2008) Naukovo-meto do lohichni osnovy finansovoi stabilnosti systemy ta indykatory yii otsinky [Scientific and methodological bases of financial stability of the system and indicators of its evaluation]. *Finansy Ukrainy*, vol. 7, pp. 111–122.
4. Maslenikov V. (2010) Zarubizhni bankivski systemy [Foreign banking systems]. *Ekonomika, finansy, pravo*, vol. 10, pp. 15–20.
5. Otsinka eko-sotsryzykiv [Assessment of eco-social risks]. Available at: https://www.ukrgasbank.com/ecosoc_risk (accessed: 08 May 2020).
6. Ukrhazbank eko-bank. Publichnyi richnyi zvit 2018 Available at: https://www.ukrgasbank.com/upload/file/richniy_zvit_2018.pdf (accessed: 08 May 2020).
7. Yurkiv N., Dubrovin O. (2016) Vzaiemozviazok stanu bankivskoi systemy i zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky realnoho sektoru ekonomiky [The relationship between the state of the banking system and ensuring the economic security of the real sector of the economy] *Stratehichni priorytety*, vol. 1, no. 38, pp. 56–61.